

การรับฟังความคิดเห็น

(ร่าง) พระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์แห่งประเทศไทย พ.ศ.

หลักการและเหตุผล

ปัญญาประดิษฐ์เป็นเทคโนโลยีสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์โดยตรงทั้งในด้านการกำกับดูแล การส่งเสริมและสนับสนุน หรือการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีความมุ่งหมายในการสร้างพื้นฐานของระบบนิเวศปัญญาประดิษฐ์ให้เกิดขึ้นเป็นหลัก โดยพยายามลดมาตรการที่มีลักษณะของการจำกัด กีดกัน มากที่สุด แต่มุ่งไปที่การส่งเสริมการสร้างความร่วมมือ การมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับเอกชน ความพร้อมที่จะเรียนรู้ ศึกษา และพัฒนาไปด้วยกัน โดยอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ประกอบการในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาจำหน่ายในท้องตลาดอย่างแพร่หลาย และการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ได้

เครื่องมือสำคัญตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ประกอบด้วย ๕ ส่วน กล่าวคือ ๑) ศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ ๒) การแบ่งปันข้อมูล ๓) การสร้างมาตรฐาน ๔) การประเมินความเสี่ยง ๕) การกำหนดมาตรฐานของสัญญา

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ

๑) ศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์

ศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์เป็นกลไกสำคัญสำหรับการวิจัยและพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จำเป็นที่จะต้องมีการทดสอบระบบอัลกอริทึม ทดสอบระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนทดสอบกระบวนการประมวลผลว่ามีความโปร่งใส ปราศจากอคติ และปลอดภัย หรือไม่

ศูนย์ทดสอบนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์เป็นการดำเนินการช่วยเหลือผู้วิจัยและพัฒนา ให้สามารถพัฒนาปัญญาประดิษฐ์เพื่อการนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้จริงและมีประสิทธิภาพ โดยขณะที่มีการทดสอบ สำนักงาน ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบสามารถให้ข้อมูล คำแนะนำ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่นๆ ได้ ยิ่งไปกว่านั้น พระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดขั้นตอนให้สามารถทำการทดสอบในพื้นที่จริงหรือทดสอบกับบุคคลจริงได้ สำหรับการทดสอบในบางกรณี ที่จำเป็นที่จะต้องให้ระบบอัลกอริทึมได้รับข้อมูลจริง

๒) การแบ่งปันข้อมูล

ข้อมูลถือว่าเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ การสร้างระบบนิเวศข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ดังนั้น พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้สำนักงานต้องทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ และเอกชน หรือบุคคลทั่วไป ในการดำเนินการพัฒนาการแบ่งปันข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนานวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ ในการดำเนินการข้างต้น สำนักงานสามารถจัดทำคู่มือ แนวทาง หรือวิธีการกำกับดูแล หรือวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการทำลายการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมของภาคเอกชน และยังสามารถทำการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ เสนอความเห็น คำปรึกษา แก่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ในการแบ่งปันข้อมูลได้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะทางด้านการแบ่งปันข้อมูลที่เหมาะสมกับบุคลากรทุกกลุ่ม

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อระบบนิเวศข้อมูลเกิดขึ้น กลไกสำคัญที่จะเกิดขึ้นตามมาคือ “ตัวกลางที่เป็นผู้ให้บริการข้อมูล” โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ซื้อข้อมูลกับผู้ขายข้อมูล โดยพระราชบัญญัตินี้ให้สำนักงานประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขคุณสมบัติของตัวกลางที่เป็นผู้ให้บริการข้อมูลด้วยเพื่อทำหน้าที่ในการเป็นตัวกลางที่มีความน่าเชื่อถือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๓) การสร้างมาตรฐานปัญญาประดิษฐ์

การกำหนดมาตรฐานและการรับรองมาตรฐานโดยทำเป็นเครื่องหมายตราสัญลักษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บริโภคเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกใช้สินค้า/บริการอย่างครบถ้วนรอบด้าน ประกอบกับยังสามารถนำมาใช้เพื่อรับรองปัญญาประดิษฐ์ที่ได้ผ่านการทดสอบจากศูนย์นวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์เช่นกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจสำนักงานในการกำหนดมาตรฐาน อนึ่ง มาตรฐานตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัตินี้มิได้มีความมุ่งหมายที่บังคับผู้ประกอบการ หรือนำมาใช้ในลักษณะของการจำกัดหรือกีดกันผู้ประกอบการรายหนึ่งรายใดแต่อย่างใด และเมื่ออุตสาหกรรม

ปัญญาประดิษฐ์เติบโตมากยิ่งขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น พระราชบัญญัตินี้ยังให้อำนาจสำนักงานในการอนุญาตให้ นิติบุคคลอื่นทำหน้าที่ในการเป็นหน่วยตรวจสอบหรือรับรองมาตรฐานของกิจการปัญญาประดิษฐ์ที่ดำเนินการ ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ได้ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกกับผู้ประกอบการให้ได้มากที่สุด

๔) การประเมินความเสี่ยง

ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่มีประโยชน์อย่างมากมาหลายทศวรรษ ในอีกด้าน หนึ่งอาจเกิดผลกระทบที่ไม่อาจคาดหมายได้ ดังนั้น เพื่อการศึกษา เรียนรู้ให้ครบถ้วนรอบด้าน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงจากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เช่นกัน กับทั้งเพื่อจัดเตรียมมาตรการหรือวิธีการต่าง ๆ สำหรับการรับมือกับการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ที่อาจเกิดอันตรายขึ้นได้ในอนาคต

ดังนั้น พระราชบัญญัตินี้ จึงกำหนดให้สำนักงานจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินความ เสี่ยงจากการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ พร้อมทั้งยังให้อำนาจสำนักงานกำหนดหน้าที่บางประการสำหรับ การศึกษา วิจัย และพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่มีความเสี่ยงเกิดกว่าปกติในบางประเภท

๕) การกำหนดมาตรฐานของสัญญา

เนื่องจากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เป็นเทคโนโลยีใหม่และสามารถนำไปใช้เป็นหนึ่งใน ส่วนประกอบของสินค้า/บริการที่มีอยู่ในปัจจุบัน กับทั้งเทคโนโลยีดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวันในหลายภาคส่วน หากแต่ผู้ใช้งานหรือผู้บริโภคยังไม่มีความรู้และเข้าใจระบบที่ซับซ้อนของ ปัญญาประดิษฐ์ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่รู้หรือไม่เข้าใจระบบที่ซับซ้อนของ ปัญญาประดิษฐ์ พระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดในเรื่องมาตรฐานของสัญญาระหว่างผู้ให้บริการปัญญาประดิษฐ์กับผู้ ใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการปัญญาประดิษฐ์หรือที่มีระบบปัญญาประดิษฐ์เป็นส่วนประกอบ โดยคาดว่าจะทำให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้งาน โดยกำหนดให้ สัญญาการให้บริการปัญญาประดิษฐ์ ต้องประกอบด้วย

- (๑) มีข้อกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการปัญญาประดิษฐ์ต่อผู้ใช้บริการที่ชัดเจน และผู้ใช้บริการสามารถเข้าใจได้ง่าย
- (๒) มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับประกันมาตรฐานการให้บริการของผู้ให้บริการ

(๓) มีข้อกำหนด/รายละเอียดที่เกี่ยวกับขอบเขตค่าใช้จ่าย ประเภทของค่าใช้จ่าย ในการให้บริการอย่าง ครบถ้วน ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย และกรณีที่จะต้องมีการเรียกเก็บค่าบริการเพิ่มเติมจากที่ตกลงกันไว้ จะต้องกำหนด เงื่อนไขไว้อย่างเป็นธรรม ชัดแจ้ง และสามารถเข้าใจได้ง่าย

(๔) ไม่มีข้อกำหนดที่เป็นการจำกัดการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้บริการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

(๕) ไม่มีข้อกำหนดที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ แบ่งแยก หรือกีดกันผู้ให้บริการ หรือไม่เป็นธรรมแก่ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด